

la crònica | SUSANA PÉREZ SOLER

El país s'enfonsa, diu Monzó

Jordi Pujol i l'escriptor reflexionen sobre l'estat de la llengua

El Centre d'Estudis Jordi Pujol organitza una vegada al mes un esmorzar per parlar sobre el país. Ahir, l'expresident i l'escriptor Quim Monzó van parlar de llengua i cultura. Monzó defensa que el país, «tal com l'hem conegut i hem pensat», està en decadència. «S'enfonsa», va arribar a dir. Pujol matisa: «Catalunya està en un moment crític.» Això significa que les coses encara es poden fer bé o malament. Ens trobem en suspens.

El país entrarà en decadència quan perdem la fe, explica l'expresident. Monzó diu que ja l'ha perduda. Quan l'escriptor d'èxit, estrella de Frankfurt i articulista de *La Vanguardia*, surt al carrer, només escolta parlar en castellà i a les llibreries el miren com un extraterrestre de color verd si demana un llibre en català. Els mitjans de comunicació, «Catalunya Radio, RACI, TV3...» —va enumerar mentre mirava els micròfons que li recollien les paraules—, han declarat la mort al pronom feble. A l'escola i a la universitat els joves passen fàcilment d'un curs a un altre —cap endavant, mai cap endarrere— amb moltes faltes d'ortografia. La immersió lingüística mai no ha funcionat. «Sis de cada deu immigrants», diu, perquè ho ha escoltat a la ràdio, «no entenen el català, i no tenen intenció d'aprendre'l». A més, els quatre gats que encara el parlen quan no diuen castellanades construeixen les frases calcant-les del castellà, si no ho fan de l'anglès. Ara es diu «ens veiem» per dir «a reveure», i les «corbes» de les carreteres han guanyat els «revolts».

Pujol, tot i que comparteix alguns dels plantejaments de l'escriptor, intenta rebatre'n d'altres. Diu que la immersió lingüística ha funcionat en molts llocs del país. Posa l'exemple d'un escolapi conegut seu que treballa al barri del Raval que gràcies a la immersió pot adreçar-se en català als immigrants que tenen menys de vint-i-cinc anys. Ell mateix, quan va a Premià de Dalt, parla en català a aquell cambler de Burgos que fa anys que viu a Catalunya i que l'entén perfectament. Pujol parla en català amb tothom, sigui o sigui, i l'irrita que els altres no facin igual.

Jordi Pujol i Quim Monzó dialogaven ahir a l'hotel Majestic. / GABRIEL MASSANA

L'expresident i l'escriptor coincideixen que TV3 és un conductor de males pràctiques idiomàtiques. Parlen concretament d'Andreu Buenafuente. Pujol es pregunta per quin motiu el presentador va introduir en el seu programa un personatge que va batejar amb el nom de *gilipollas* si aquesta paraula fa uns anys no era utilitzada per ningú a Catalunya. «Si hagués optat per *xixarel·lo*, *gamarís* o *capsigrany*, que també són paraules que fan riure, avui a Catalunya ningú diria *gilipollas*.» Diu el president que a TV3 li responen que és molt difícil fer pedagogia lingüística. «Més difícil va ser crear TV3», exclama un Pujol indignat perquè l'eina de normalització lingüística que havia de ser la televisió serveixi per introduir paraules i expressions manllevades, i diem manllevades per fer servir una paraula que precisament cada cop es diu menys. Ara en diríem «prestades», que també està bé però no és tan genuïna.

Algú acusa Monzó de desanimar la gent amb els seus diagnòstics pessimistes, i ell contesta que és un escriptor que observa i escolta i que ha de dir les coses tal com les sent i les veu. Afirma que de vegades surt al carrer amb una samarreta que

diu «sigues optimista, no enfonsis el país» però quan s'encara amb la realitat ha d'amagar-la.

Pujol fa notar a l'escriptor que té en aquests moments molta més incidència que la que pugui tenir ell, perquè els articles que publica a *La Vanguardia* són molt més llegits que els editorials que l'expresident publica al seu web. «Jo no em rendiré», diu Pujol. Monzó tampoc no es rendeix. Lamenta que Catalunya vagi pel camí de convertir-se en una comunitat autònoma més d'Espanya; que els catalans comencin a pensar que no paga l'esforç de ser català, si costa tant ser-ho; i que el català correcte no solament es perdi a Barcelona sinó també als pobles. «La gent dels pobles, que abans parlava un català del qual jo prenia apunts, ara parla pitjor que a Barcelona perquè és la seva manera de ser urbans i moderns.»

Per acabar, Pujol regala a Monzó un rellotge Hamilton. A Monzó li fa molta il·lusió. «Làstima que també el dugui el Rei.» Pujol li etziba un d'aquells cops que dóna al seus interlocutors i li diu: «Et dono dues responsabilitats: portar el rellotge i aixecar la moral de la gent amb els teus articles. No estem 0 a 2 sinó 2 a 4.»

la columna | IMMA MERINO

Poe i una carta

El 19 de gener passat, just quan es complia el 200è aniversari del naixement d'Edgar Allan Poe, era a París, la ciutat on August Dupin fa les deduccions amb les quals l'escriptor bostonià va inaugurar la narrativa detectivesca. És així que vaig sentir que París era un bon lloc per recordar la seva literatura, sobretot aquella en què Dupin investiga *Els assassins nats del carrer de la Morgue* i *El misteri de Maria Roget*. Però, com que pot ser és el relat de Poe que prefereixo vaig recordar especialment *La carta robada*, on, segons explica el narrador August Dupin aconsegueix resoldre un cas que el prefecte de policia de París defineix com a senzill i extravagant sense que sigui exactament ni una cosa ni l'altra: on és la carta personal que el ministre D. ha robat per fer xantatge; la reina?

El cas és senzill i extravagant però, sabent-se qui és el lladre, i havent-se regirat la seva casa per buscar-hi pe tot els racons la carta robada, aquest no s'ha trobat. Finalment, visitant el ministre poc escrupolós i fent una ullada a l'habitació principal on hi conversa, el detectiu August Dupin identifica la carta en un targeter de carró. Tot que el document ha sigut manipulat, de manera que D. hi apareix com el destinatari i que s'ha embrutat i rebregat per fer creure que no té valor, era a la vista de tothom. De fet, el lladre l'havia amagat just on es guarden les cartes.

Penso sovint en *La carta robada*. Ni només perquè els despistats sabem per experiència que moltes coses extravia des cren just davant dels nostres nas, sinó perquè em sembla que la narració tant pot fer present la nostra «ceguesa» (busquem i rebusquem sense mirar de veritat) com la possibilitat reveladora de l'art en el qual Poe creia fer clar i visible allò evident que no sabem veure. Arribant de París, he torna a llegir *La carta robada* que obre el volum II dels contes de Poe, que, traduït per Carles Riba, Quaderns Crema v reeditar l'any 1980. Sí, al castellà v traduir-los Cortázar, però Riba ho v fer al català. No ho oblidem.

URGENT

Més de 800.000 infants afectats pel conflicte de Gaza

Col·labora

Fes el teu donatiu trucant al

902 255 505

Compte Bancari per a donatius

LA CAIXA 2100 3060 52 2201698849

unicef

units per la infància

www.unicef.es